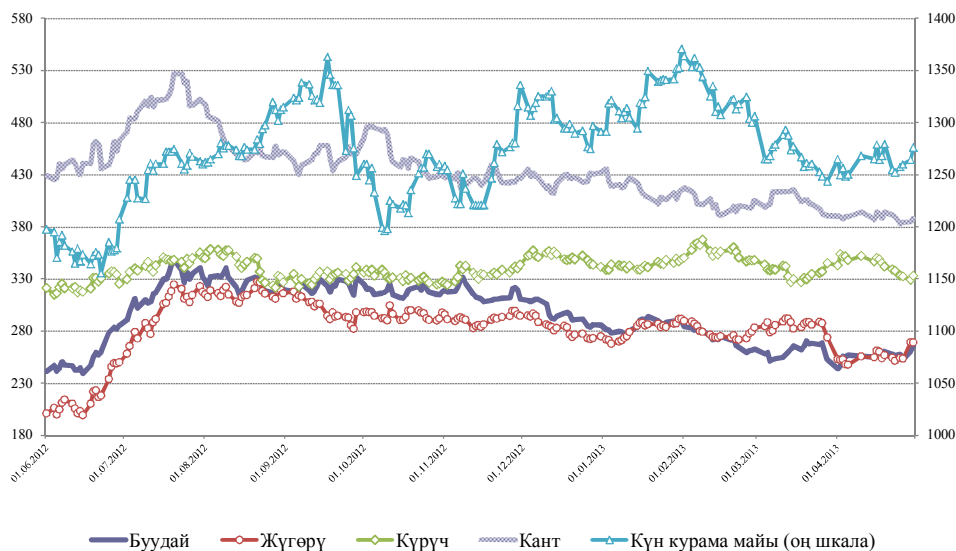

Дүйнөлүк азык-түлүк рыногу

Дүйнөлүк азык-түлүк рыногу

Дүйнөлүк азык-түлүк рыноктун динамикасы марттын экинчи жана апрельдин биринчи жарымында төмөндөгөн трендти сактаган. Негизги азык-түлүк товарлардын баа төмөндөтүү 2013-жылдын мол түшүм күтүүдө байкаган.

1-сүрөт. 2012 жылдын азык-түлүк товарларына болгон баанын динамикасы
(тоннасына АКШ доллары менен)

2013-жылдын март айында ФАОнун азык-түлүк баа индексинин орточо мааниси февраль айындагы көрсөткүчкө салыштырганда өзгөрүүсүз түптөлүп, 212 пунктту түзгөн, бирок ошол эле учурда ал өткөн жылдагы тиешелүү мезгилге салыштырганда 1,7 пайызга кыскарган. 2011-жылдын февраль айдын рекорд маанисинен 11 пайызга төмөндөдү.

Буудай

2013-жылдын февраль айынын акырына Буудай боюнча эл аралык кеңеш (IGC) кезектеги дүйнөлүк буудай рыногунун абалы боюнча отчетун жарыялаган. IGC 2012-13-маркетиндик жылга (МЖ) буудай өндүрүү болжолдоолорун 3 млн. тоннага, б.а. 1 777 - 1 780 тоннага чейин көбөйткөн, бул өткөн жылдагы деңгээлден 71 млн. тоннага аз. Болжолдоолордо дүйнөлүк соода деңгээли дан эгинине 1 млн. тонна, б.а. 255 - 256 млн. тоннага чейин көбөйгөн, ал эми керектөө 2 млн. тоннага же 1822 до 1820 млн. тоннага чейин азайган. Натыйжада, түпкү өтмө запастар 4 млн. тоннага же 322 - 326 млн. тоннага көбөйтүлгөн. Мында, азыркы мезгилде запастар болжолдоосу дале өткөн мезгилдегиден 40 млн. тоннага азыраак түптөлүп, акыркы 5 жыл ичинде эң төмөн көрсөткүч болуп саналат.

Акыркы 2 жума ичинде АКШда кар калың түшкөндүктөн, жер кыртышы буудай үчүн жетиштүү нымдуулук менен камсыздалган, бирок ошого карабастан мындай нымдуулук АКШнын дан эгинин өстүрүүчү абдан ысык региондорунда кургакчылык деңгээлин төмөндөтүү үчүн гана жетиштүү болгон, ал эми нымдуулук деңгээлин жетиштүү деңгээлге келтирүү үчүн ал аздык кылат. 15 күнгө болжолдоолордөн көрүнгөндөй, Оклахома жана Техас штаттарында нымдуулук деңгээли орточодон төмөн күтүлүүдө.

Буудайга жана жүгөрүгө дүйнөлүк баа динамикалары

Россия

Россиянын дан эгини рыногундагы жагдай белгисиз бойдон калууда. Анын эң негизги себебинен болуп, так болжолдоолордун жана жаңы түшүм келечегинин начардыгы менен байланыштуу, бул өкмөттү дан эгини рыногунда өз тактикасын алмаштыруусуна мажбурлаган. Бирок бизге белгилүү болгондой, бул сезондун акырына жана жаңы түшүм алганга чейин Россия данды импорттоону, ошондой эле дан сатуу интервенцияларын улантат. Россия Федерациясынын Айыл чарба министрлигинин баа берүүлөрү боюнча, 2013-жылдын июль айына карата, б.а. 2012-13 МЖ акырына инвервенциялык фонддогу дандын бүтүндөй көлөмү сатылып кетиши мүмкүн жана бажы алымдарын жокко чыгаруу зарылчылыгы да болбошу мүмкүн. Аны жокко чыгаруу үчүн акыркы чечимди Евразия экономикалык комиссиясы кабыл алат. Ал эми алар бул чараны аз натыйжа берген жана кесепеттүү чара деп эсептешүүдө.

Учурда Россия Федерациясында талкууга алынып жаткан, данды Бажы союзуна импорттоого алымдарды убактылуу жокко чыгаруу, 2013-14 МЖ аралыгында айыл чарба рыногуна кесепетин тийгизиши ыктымал деген пикирин Евразия экономикалык комиссиясынын (ЕЭК) соода боюнча министринин сөзүнө таянуу менен «Новости» РМА билдирди. Комиссиянын министри, жогоруда аталган комиссияга Россия тарап азырынча данга алымдарды алып салуу менен кайрылбагандыгын маалымдаган.

Россия Федерациясынын Айыл чарба министрлигинин болжолдоолору боюнча келерки жылы айыл чарба түшүм алуу көлөмү 95 млн. тонна чегинде күтүлүүдө, ал эми тагыраак маалыматты министрлик 2013-жылдын 23-30-мартында Гидрометтен узак мөөнөткө каралган агрометеорологиялык болжолдоолорду алгандан кийин гана бере алат.

Казакстан

Казакстандын эгин рыногу көп топтолгондук жана экспорттун көлөмүнүн төмөндүгүнөн жапа чегип жатат. РКтын статистиканын тактамасына ылайык Казакстандагы эгиндин көрөңгөсү 2013-жылдын мартында 9,6 пайызга азайган (1,1 млн. тоннага). Жалпысынан эгиндин жана азыктык буудайдын азайышы 2013-жылдын башталышындагы төмөнкү динамиканы кармап турат.

Данга болгон учурдагы баа төмөн, ошол эле учурда бул көрүнүш рынокту жандандыра алган жок. Буга, талдоочулардын пикири боюнча, биринчи кезекте стауучулардын ыкшоолугу таасир берип жатат. Эгинди кармап тургандар, 2013-жылдын январь-февраль айларындагы баага кайтат деген үмүт менен эгин сатууга тоскоол болуп жатышат. Бирок, окуянын мындай кайталанышы, айрыкча жаңы түшүмдун жакындашынан улам күтүлбөй турган көрүнүш.

Өткөн жуманын ичинде эле казакстандын айыл чарба кызматкерлери жазгы себилчү эгиндердин аянтын 266,6 миң гектарга көбөйтүштү. Жазгы талаа жумуштарынын активдүүлүгү былтыркы деңгээлден кыйла жогору болуп жатат. Үстүбүздөгү жылдын дан эгиндерин айдап-себүү деңгээли 15 пайызга жакындап калды деп кабарлайт РК АЧМга шилтеме берип “Казак-Зернго” Иасы. 2012-жылдын ушул мезгилине карата дан эгиндерин себүүнүн мерчеми 10,3 пайызга гана аткарылган болчу.

Кыргызстан

2013-жылдын 22-апрелине карата Кыргызстанда жазгы эгиндерди себүү 325,8 миң гектарга (мерчемдегинин 59,4 пайызы) жетти деп билдирет КР АЧМсы. Ведомствонун маалыматы боюнча айдалган аянттардын көпчүлүк бөлүгү-277,7 миң гектары жаздык эгиндерине

тийешелүү.

КР АЧМсы 2013-жылдын түшүмүн 800-900 миң тонна болот деп божомолдошууда, буудай менен арпанын түшүмүн гектарынан 23-25 центнерге жеткирүү мерчемделүүдө. Ведомствонун билдиргенине караганда – иштин эң башкысы-жазгы талаа жумуштарын өз мезгилинде өткөрүп алуу деп эсептешет.

2013-жылдын 16-апрелине карата 3-класстагы буудайдын баасы Луговая станциясындагы (Казахстан-Кыргызстан) ДАР шартында 2013-жылдын мартынын башталышына караганда 13,0 пайызга арзандап, тоннасына 293-309 АКШ долларына бараабар болду.

Таблица. Луговая (Казахстан-Кыргызстан) станциясында буудайга баа динамикасы

(тоннасына АКШ долл. менен)

клейковина	30.11.2012	16.01.2013	15.02.2013	05.03.2013	16.04.2013
23-24 %	349,0	343,0	346,0	339,0	293,0
27-30 %	357,0	359,0	362,0	355,0	309,0

Күн карама майы

Украинадагы күнкарама майын өндүрүүнүн көлөмү (Кыргызстанга күнкарама майын берүүчү эң ири республика) өткөн маркетинг жылындагыдай (МЖ) эле сакталып калды. Үстүбүздөгү айыл чарба жылында майго болгон баанын өсүшүнө себеп жок.

2012-2-134- МЖда Украинадагы күнкараманын данын жыйноонун дүң көлөмү 8,4 млн. тоннаны түзүп, андан 3,5 млн. тонна күнкарама майы өндүрүлгөн.

Күн карама майына дүйнөлүк баа динамикасы тиркемеде келтирилген, 3-график.

Кант

Канттын дүйнөлүк рыногунда баанын төмөндөө көрүнүшү байкалууда, анткени, трейдерлер рынокко (дүйнөнүн эң ири кант өндүрүүчү аймагы болгон) базилиянын жаңы түшүмүнүн проукциясынын түшүшүн күтүп жатышат. Жакында болуп откон жаан-чачындар Латин Америкасындагы канттын түшүмдүүлүгүнө оң таасирин тийгизиши мүмкүн.

Жөнөтүүчү-өлкөлөрдөгү абал: Укураинанын ички рыногундагы канттын молдугу, ошондой эле анын мамлекеттик интервенциялык корунда (169 миң тонна) сакталып турушу, 2-13-жылдын экинчи чейрегиндеги баанын туруктуу кармалышына өбөлгө түзөт. Украинанын мамстатынын болжолдуу маалыматы боюнча 2012/2013-МЖында кант өндүрүү 2,204 млн. тоннаны түзгөн, бул өткөн жылдан калган калдык менен бирге (648 миң тонна) бул ички керектөөнү (1,833 млн. тонна) толук канааттандырат жана 450 миң тонна келген экспорттук мүмкүнчүлүгүн түзөт.

Мамстаттын маалыматтары боюнча 2012/2013- МЖнын сентябрь айынан март айына чейин канттын сатыктагы орточо баасы 22-? Пайызга төмөндөгөн.

Кантка жана иштетилбеген кантка дүйнөлүк баа динамикасы тиркемеде келтирилген, 4-график

Таблица 1. Азык-түлүк рыногу (2011/2012 маркетинг жылындагы өндүрүштү, керектөөнү, өтүүчү запастарды жана азык-түлүк товарларынын бааларын баалоонун айлык динамикасы)

	Өндүрүштү балоо, млн. тонн	Өзгөрүү, % менен	Керектөөнү балоо, млн. тонн	Өзгөрүү, % менен	Запастар ды балоо, млн. тонн	Өзгөрүү, % менен	Фьючерс бир тоннасы АКШ долл.	Өзгөрүү, % менен
Дандар (дүйнө)	1 781,0	+0,1	1 821,0	+0,1	325,0	-0,3	316,1	-4,4
Буудай	655,5	+0,3	673,7	0,0	178,2	+0,8	343,9	-1,6
<i>Кыргызстан</i>	0,7	0,0	1,3	0,0	-	-	355,0	-1,9
<i>АКШ</i>	61,8	0,0	38,1	0,0	19,5	+3,6	262,3	-2,6
<i>Австралия</i>	22,0	0,0	6,8	+7,9	5,8	-8,0	-	-
<i>ЕС-27</i>	132,3	+0,4	121,5	0,0	9,5	-4,8	305,0	-6,9
<i>Кытай</i>	120,6	0,0	123,0	0,0	55,7	+0,4	413,5	3,7
<i>Россия</i>	37,7	0,0	34,0	0,0	5,6	+0,3	372,3	-1,5
<i>Казахстан</i>	9,8	0,0	6,8	0,0	10,3	-9,6	355,0	-1,9
Жүгөрү	854,1	0,0	867,8	0,0	117,5	-0,5	283,7	-5,3
Күрүч	468,1	+0,5	470,2	+0,2	103,3	+1,3	320,8	-6,4
Күн карама майы	13,8	-0,4	13,4	+0,7	2,4	+4,8	1 266,9	-4,1
Кант¹	172,3	0,0	162,8	0,0	38,3	0,0	403,2	+2,1

¹ АКШ айыл-чарба министрлигинин ноябрдагы баалоосу

График 1. Буудайга болгон дүйнөлүк баалардын динамикасы, 01.05.12-22.04.13
(бир тоннасы АКШ долл.)

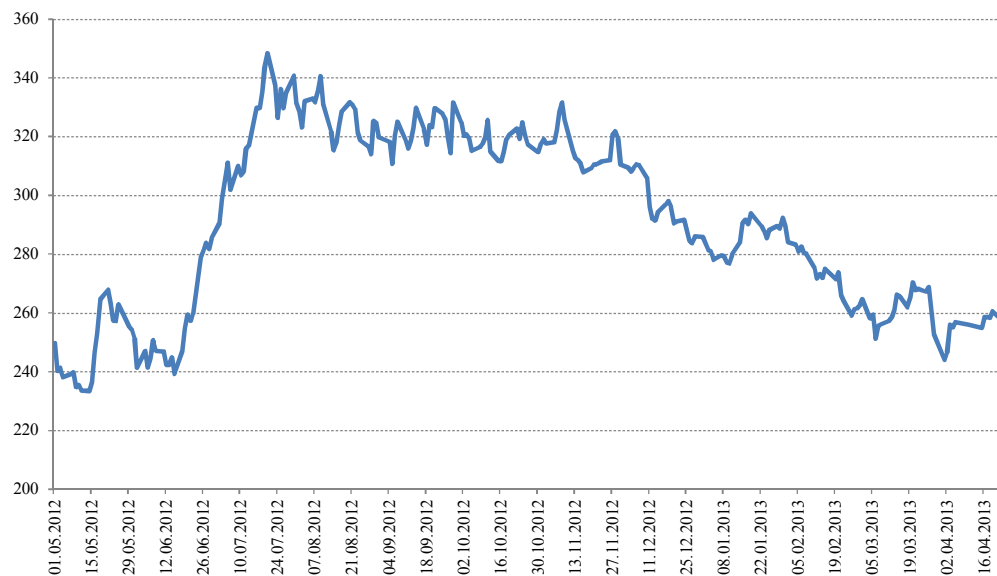

График 2. Жүгөрүгө болгон дүйнөлүк баалардын динамикасы, 01.05.12-22.04.13
(бир тоннасы АКШ долл.)

График 3. Күн карама майынын дүйнөлүк баасынын динамик., 01.05.12-22.04.13
(бир тоннасы АКШ долл.)

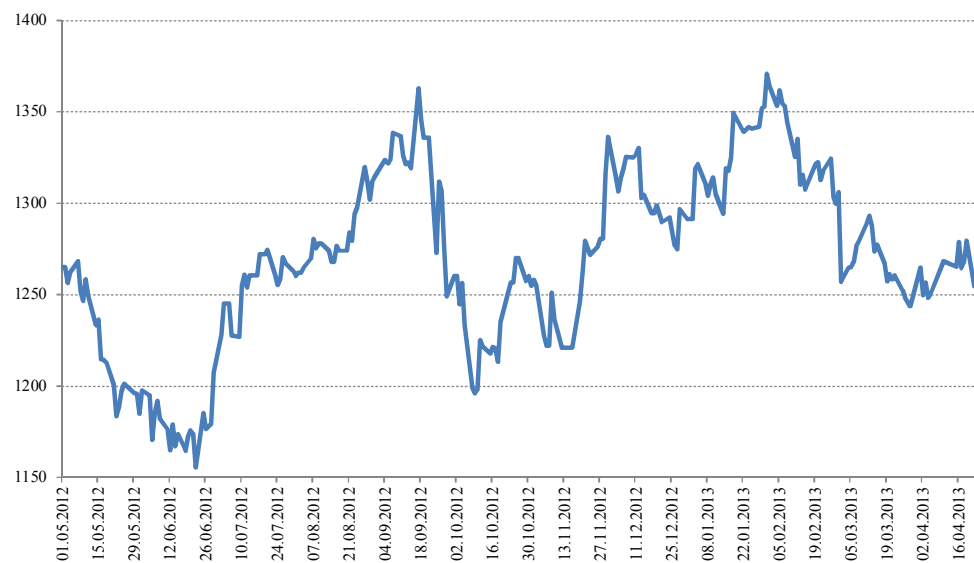

График 4. Кумшекер жана кумшекер сырьесунун дүйнөлүк баасынын динамикасы, 01.05.12-22.04.13
(бир тоннасы АКШ долл.)

